

University of Groningen

Politieke pubers?

Voerman, Gerrit

Published in:
Liberaal Reveil

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
1995

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Voerman, G. (1995). Politieke pubers? de geschiedenis van de VDJO en de JOVD. *Liberaal Reveil*, 36(2), 82-84.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

9. Zie noot 6.
10. Richard E. Baldwin, *Towards an Integrated Europe*, Centre for Economic Policy Research, 1994.

* drs. H.H.J. Labohm is als gastonderzoeker verbonden aan het Nederlandse Instituut voor Internationale Betrekkingen "Clingendael", en is lid van de redactie van *Liberaal Reveil*.

BOEKBESPREKING

Politieke pubers?

*De geschiedenis van de VDJO en de JOVD **/***

gerrit voerman*

"Volstrekt belachelijk van de JOVD, einde verhaal". In ronde bewoordingen veroordeelde VVD-voorzitter Ginjaar in 1988 een publikatie van de JOVD, waarin de jongeren voorzichtig enkele vraagtekens bij het koningschap zetten. Het voorval illustreert de vaak moeizame verhouding tussen de liberale jongerenorganisatie en de VVD, zo blijkt uit de vorig jaar verschenen geschiedenis van de JOVD van de hand van Eddy Habben Jansen. Het aantal voorbeelden van botsingen tussen de jongeren en de moederorganisatie is legio. Zo kwam in de jaren vijftig JOVD-voorzitter Roethof in aanvaring met partijvoorzitter Oud. In 1964 moest Tweede-Kamerfractievoorzitter Geertsema het ontgelden vanwege zijn veroordeling van het tv-programma van de VARA "Zo is het toevallig ook nog eens een keer". Een paar jaar later trokken de liberale jongeren partij voor Gruijters in zijn conflict met de VVD-top, naar aanleiding van het huwelijk van Beatrix en Claus. Nog steeds schuwt de JOVD de confrontatie met de VVD niet, zo bleek onlangs nog toen

Bolkestein in het openbaar werd gekapitteld over zijn minderhedenstandpunt door JOVD-voorzitter Toor.

De relatie van de JOVD tot de VVD is eigenlijk altijd nogal "heftig" geweest. Wellicht dat dit te maken heeft met het feit dat de JOVD vanuit de VVD werd opgericht. Zoals dat ook wel bij mensen het geval is, werd de moederpartij het doelwit van de onafhankelijkheidsdrift van haar geestes-

kind. Ook bij de in 1923 opgerichte Vrijzinnig-Democratische Jongerenorganisatie (VDJO) verliepen de betrekkingen met de Vrijzinnig-Democratische Bond (VDB) - de links-liberale tak van de politiek-vrijzinnige stamboom - aanvankelijk moeizaam. Die indruk blijft althans hangen na lezing van de eveneens in 1994 verschenen geschiedenis van deze jongerenorganisatie, die is opgesteld door mevrouw M.T. Braams-Beversluis. Na de totstandkoming van de VDJO worstelden de jonge vrijzinnig-democraten met de vraag hoe zich tegenover de VDB op te stellen. Nogal halfslachtig bededen ze aan de ene kant om steun - "materieel en moreel" -, maar aan de andere kant waren al te nauwe contacten met de VDB nogal omstreken. Deze tweeslachtigheid keerde terug in de constructie die in 1930 werd gevonden. De VDJO bevestigde hierin haar onafhankelijkheid - onder andere door een eigen beginselverklaring aan te nemen - maar nodigde tegelijkertijd adviseurs van de VDB uit om haar op nationaal en afdelingsniveau bij te staan. Geheel op eigen benen staan wilde de VDJO kennelijk niet. Ook bij de JOVD sleepte de discussie over de vormgeving van de relatie met de moederpartij zich jarenlang voort.

In de loop van de jaren zeventig kroop de JOVD meer in de richting van de VVD. Niet uitsluitend uit liefde overigens: bij de toenadering speelden in de eerste plaats externe factoren een rol, zoals de introductie van de subsidiëring van politieke jongerenorganisaties in 1976 (waardoor "erken-

ning" van de JOVD door de Tweede-Kamerfractie van de VVD noodzakelijk was). Wat later vormde de opkomst van de als concurrentie beschouwde "VVD-jongeren-contacten" een prikkel om met de VVD tot overeenstemming te komen. Ook de hier gevonden oplossing was niet van ambivalentie gespeend: enerzijds politieke en organisatorische zelfstandigheid, anderzijds een zekere materiële afhankelijkheid.

Geruime tijd was het gebruikelijk dat de vrijzinnige jongerenorganisaties zich afzijdig hielden van praktische politiek. De VDJO boog zich over zaken als ontwapening, werkloosheid, opkomend fascisme en sociale vraagstukken, maar zonder de VDB de wet voor te schrijven. Ook in de JOVD was het bedrijven van praktische politiek aanvankelijk uit den boze, maar in de loop van de jaren vijftig veranderde dat. De bovengenoemde incidenten waren het gevolg. Toch kan men zich afvragen wat de effecten van de "politisering" van de JOVD zijn geweest op de lijn van de VVD. De standpunten die de jongeren bijvoorbeeld innamen ten aanzien van "sex en politiek" in 1969, of later ten aanzien van het basisinkomen of de legalisering van soft drugs, drongen amper tot de partij door. En als de JOVD de VVD eens met een wild idee voor de voeten liep, dan kon de partijtop dat altijd nog bruusk van de hand wijzen (zoals Ginjaar deed met de opvatting over de monarchie), of - wat misschien nog wel erger is - gewoonweg negeren, zoals toen Toor Bolkestein de les las.

De functie van de jongerenorganisaties moet dan ook niet gezien worden in de beïnvloeding van de politieke lijn van de moederorganisaties. Als puntje bij paaltje komt, zullen de ouderen zich aan de jongeren op dit vlak weinig gelegen laten liggen. Waarin ligt hun functie dan wel? Voor alles in de politieke socialisatie van jongeren. Mevrouw Braams spreekt met betrekking tot de VDJO van een "opvoedkundige taak op politiek en maatschappelijk gebied". Deze educatieve functie was met "gezelligheid" omgeven: na de inleiding over een politiek onderwerp was er zang, muziek en declamatie - op afdelingsvergaderingen en op de kampen. De sandwich van politiek en

vertier geldt ook voor de JOVD.

Doordat de jongerenorganisaties in politiek geïnteresseerde jeugd aantrekken, worden zij kweekvijvers van nieuw talent. Volgens Habben Jansen heeft de JOVD een "kleine twintig Tweede Kamerleden en een handvol bewindslieden" geleverd - overigens niet alleen liberalen - als de Tweede-Kamerfractievoorzitters Wiegel en Nijpels, maar ook voormalig CDA-fractievoorzitter Brinkman, ex-PvdA-staatssecretaris Kosto en gewezen D66-minister Nypels. Ook de VDJO heeft leden gekend die het tot vooraanstaand politicus (in de PvdA) hebben geschopt: Roethof (ook lid - en zelfs voorzitter - geweest van de JOVD), Voogd en Vondeling.

De beide vrijzinnige jongerenorganisaties van vóór en na de Tweede Wereldoorlog hebben zo nogal wat met elkaar gemeen: hun worsteling met hun opstelling ten aanzien van de moederpartij, hun educatieve en gezelligheidsfunctie, en het trechteren van jong talent naar de politiek. Bovendien kunnen beide zich elk beroepen op in ieder geval één wapenfeit in de parlementaire geschiedenis waarbij zij de moederpartij min of meer op sleeptouw hebben genomen. Voor de VDJO betreft dat haar bijdrage aan de totstandkoming van de PvdA - al moet deze ook weer niet worden overdreven, aldus Braams-Beverluis. En aan de JOVD komt de eer toe met de instelling van het "Des Indes-beraad" de paarse loper te hebben uitgelegd naar het kabinet van PvdA, D66 en VVD.

Door de verwante thematiek lijken inhoudelijk beide studies nogal op elkaar. In stijl en vormgeving springen echter de verschillen in het oog. Op nogal uitputtende wijze beschrijft mevrouw Braams-Beverluis jaar voor jaar de VDJO in al haar geledingen. Na een historisch overzicht komen de formele organisatie, het hoofdbestuur, het VDJO-orgaan, de kampen en de afdelingen allemaal uitvoerig aan bod. Ook Habben Jansen heeft zijn geschiedenis chronologisch opgezet. Zijn met een vlotte pen geschreven studie contrasteert in dit opzicht evenwel met het stroever lezende verhaal over de VDJO.

Met deze historische studies over de VDJO en de JOVD zijn twee stukken gelegd in het nog altijd vele gaten vertonende mozaïek van de geschiedenis van het georganiseerde politieke liberalisme.

** Eddy M. Habben Jansen, *De jonge liberalen. Een geschiedenis van de JOVD 1949-1994*, Amsterdam, 1994.

*** M.T. Braams-Beversluis, *De Vrijzinnig-Democratische Jongeren Organisatie 1923-1946*, Utrecht, 1994.

* drs. G. Voerman is hoofd van het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen van de Rijksuniversiteit Groningen.

BOEKBESPREKING

Gentechnologie..

m.j. trappenburg*

In 1985 verscheen *The Value of Life* van John Harris, een liberaal-utilitaristische inleiding tot de medische ethiek. Harris zet zich in dit boek af tegen ethici en burgers die menen dat er op medisch-ethisch gebied grenzen moeten worden gesteld, die gebaseerd zijn op breed gedeelde intuïties, emoties en angsten. Geconfronteerd met medisch-ethische vraagstukken zijn velen volgens Harris geneigd *aan te voelen* dat "de natuur als moreel imperatief moet worden opgevat" of "dat wij deze of gene grens niet mogen overschrijden". Harris is van oordeel dat medisch-ethische kwesties nuchter moeten worden benaderd: men moet liberaal zijn, dat wil zeggen de rechten van personen respecteren en men moet utilitarist zijn, dat wil zeggen de voor- en nadelige consequenties van bepaalde nieuwe technieken tegen elkaar afwegen (gecombineerd resulteren deze twee perspectieven bijvoorbeeld in een pleidooi voor een bezwaarsysteem ten aanzien van orgaandonatie: de rechten van personen wegen zwaar, maar doden hebben geen rechten meer en de voordelen verbonden aan een bezwaarsysteem voor orgaan-zaken zijn evident).

In 1993 verscheen een vervolg op *The Value of Life*, getiteld *Wonderwoman and Superman*, waarin Harris specifiek ingaat op de morele problemen, opgeworpen door de moderne genetica. Harris betoogt hier dat de aversie tegen de zegeningen van de moderne genetica niet alleen te maken

heeft met de morele intuïties met betrekking tot de inherente grenzen in de natuur, maar ook te herleiden is tot zoiets als "de gehechtheid aan de onvolmaaktheid van de status quo". Harris beschrijft de gevoelens van Winston Smith in Orwells *Nineteen Eighty-Four*: "Zijn hart sprong op. (...) Alles wat duidde op verwording vervulde hem altijd met een wilde hoop. Wie weet, misschien was de Partij rot beneden het oppervlak, was haar cultus van noeste vlijt en zelfverloochening eenvoudig een masker voor ongerechtigheid. Zo hij die hele bende had kunnen aansteken met melaatsheid of syphilis, met welk een vreugde zou hij dat hebben gedaan. Onverschillig wat om haar rot te maken, te verzwakken, te ondermijnen". Nog mooier wordt deze gehechtheid aan de misère en de troebelen van het heden weergegeven door "de Wilde" in Aldous Huxley's *Brave New World*. Geconfronteerd met een heerlijke nieuwe wereld waarin alle mensen, geprogrammeerd door genetische manipulatie gecombineerd met drugs, voortbestaan in een toestand van wezenloos geluk, roept "de Wilde" tegen wereldbestuurder Mustapha Mond: "'But I don't want comfort. I want God, I want poetry, I want real danger, I want freedom, I want goodness. I want sin'. 'In fact', said Mustapha Mond, 'you're claiming the right to be unhappy'. 'All right, then,' said the Savage defiantly, 'I'm claiming the right to be unhappy'."

Ik denk dat deze gehechtheid aan tra-